

ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РАКУ ЛЕГЕНІВ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Огнєв В.А.¹, Зінчук А.М.¹, Зінчук О.Г.²

Харківський національний медичний університет¹, м. Харків, Україна;

Харківський базовий медичний коледж №1², м. Харків, Україна

socmedozd@mail.ru

Сучасний етап реформування охорони здоров'я України супроводжується кризовими явищами в економіці, соціальною нестабільністю та погіршенням здоров'я населення. Однією з найактуальніших проблем сучасної медицини та охорони здоров'я залишається проблема злоякісних новоутворень, оскільки ця патологія обумовлює високий рівень смертності та інвалідності. Наслідком цих захворювань є також витрати у соціальній і матеріальній сферах суспільства, сім'ї та кожної окремої людини.

Рак легенів на теперішній час є найбільш частим видом злоякісних новоутворень людини у світі, захворюваність та смертність від якого в економічно розвинених країнах неухильно ростуть. Він зустрічається переважно в літньому віці. Найбільша поширеність серед населення відзначена у віці від 75 до 79 років. Найвищий рівень відзначається серед мешканців міст. Після опромінення в зоні Чорнобильської АЕС в учасників ліквідації наслідків аварії рак легені займає одне з перших місць, складаючи 35% всіх онкологічних захворювань.

За даними Національного ракового реєстру Інститута онкології АМН України, згідно з яким, у нашій країні щорічно захворюють на рак понад 160 тисяч осіб. Захворюваність на рак легенів серед чоловіків складає 16183 випадки на рік (20,2% усіх злоякісних новоутворень у чоловіків), серед жінок – 3344 випадки на рік (4% усіх злоякісних новоутворень у жінок). Окрім такої значної захворюваності, особливо у чоловіків, також необхідно відмітити значно високий рівень смертності від цієї пухлини у осіб обох статей: від раку легенів щорічно помирають 13187 чоловіків та 2398 жінок. У структурі захворюваності чоловічого населення Росії рак легенів стійко займає перше місце. При цьому на момент діагностування у 60-70% випадків захворювання виявляються в III – IV стадіях. В

цілому у Європі спостерігається приблизно така ж ситуація: щорічно рак легенів реєструється у 307000 чоловіків (22% усіх злякисних новоутворень у чоловіків) і 70000 жінок (6% всіх злякисних новоутворень у жінок); щорічно від цієї пухлини помирає відповідно 266000 чоловіків та 64000 жінок.

Головною причиною занедбаності раку легенів є пізня діагностика, в основі якої лежить погане знання його клініко-рентгенологічних проявів та недотримання правильної діагностичної технології, відмова від своєчасного застосування адекватних діагностичних засобів.

При первинному зверненні хворих на рак легенів правильний діагноз встановлюється всього в 10,5% випадків, в інших 89,5% передбачаються інші захворювання, причому в 29% випадків - туберкульоз легенів. 60-90% хворих на рак легенів при первинному зверненні піддаються необґрунтованого лікування з приводу пневмонії, туберкульозу та інших захворювань. Практично у 2/3 первинно виявлених хворих на рак легенів діагностується в III і IV стадіях. Протягом першого року вмирають 80%.

За даними ВООЗ, в етіології раку бронхів та легень провідна роль належить: палінню тютюну – у 80-90% чоловіків, 50% жінок, впливу канцерогенних агентів на робочому місці – 5-10%, техногенному забрудненню навколишнього середовища – 5-10%. В Україні кількість онкозахворювань багато в чому залежить і від регіону, в якому проживає людина. Так, на Західній Україні, де повітря набагато чистіше, менше випадків захворювання на рак, ніж у східній частині країни.

Показники п'ятирічного виживання хворих на рак легенів у світі не перевищують 15%. За даними Національного канцер-реєстру, тільки у половини пацієнтів рак виявляють на ранніх стадіях. Решта потрапляють до онколога набагато пізніше. В нашій країні кожен третій з тих, у кого вперше виявлений рак, не проживає й року.

Це пов'язано з низькою санітарною (медичною) культурою населення, недбайливим відношенням до свого здоров'я, неефективністю профілактичних оглядів та інше.

Запровадження скринінгу з метою вивчення злякисних пухлин буде сприяти виявленню цих захворювань на ранніх стадіях.